

OVER CURRICULUMDOSSIERS EN DE SAMEN-
WERKING TUSSEN ONDERWIJS EN WERK

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Adviesvraag	Advies op eigen initiatief
Decretale opdracht	SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)
Goedkeuring raad	12 juli 2022

Contactpersoon	Mieke Valcke	mvalcke@serv.be
----------------	--------------	--

De heer Ben WEYTS

Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Kreupelenstraat 2

B-1000 Brussel

Curriculumdossiers en de samenwerking tussen onderwijs en werk

Geachte mijnheer de minister,

De SERV brengt met dit briefadvies op eigen initiatief de bevindingen van een aantal sectoren en van de SERV bij de opmaak van de curriculumdossiers voor het secundair onderwijs onder uw aandacht.

Dit advies

- gaat kort in op het proces dat de voorbije weken is doorlopen om de sectoren te informeren over de wijzigingen aan de beroepskwalificaties bij de opmaak van de curriculumdossiers en om hun feedback op de wijzigingen te verzamelen;
- gaat iets dieper in op de inhoudelijke bemerkingen en bedenkingen van sectoren bij de 'onderwijskundige vertaling' van de beroepskwalificaties;
- werpt een aantal vragen en risico's op m.b.t. de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
- sluit af met een appreciatie en een oproep tot samenwerking.

Proces kent een te korte doorlooptijd voor de input van sectoren

- Op 11 mei 2022 organiseerde de SERV Intersectorale Werking een toelichting aan sectoren over de curriculumdossiers (CD) op vraag van en met medewerking van de koepels en netten en met medewerking van Ahovoks.
- In de loop van juni werden de gesprekken tussen de onderwijsverstrekkers en de sectoren ingepland op uitnodiging van de onderwijsverstrekkers. Deze laatsten beslisten of een dergelijk overleg nodig was of niet op basis van of er al dan niet werd afgeweken van de beroepskwalificaties.
- De toelichtingen verliepen per studiegebied en duurden ca 1,5u. De curriculumdossiers zelf werden niet toegelicht, de wijzigingen werden overlopen via power point presentatie. Deze toelichtingen verliepen op zich op een positieve en constructieve wijze.
- Na de toelichting werden de curriculumdossiers overgemaakt aan de sectoren via mail. Zij kregen ca een week de tijd om te reageren; bleef een reactie uit dan waren voor de onderwijsverstrekkers de curriculumdossiers goedgekeurd.
- De sectoren moe(s)ten enig geduld aan de dag leggen om op hun input reactie te krijgen. Eind juni werd de sectoren meegedeeld dat, waar nodig, de curriculumdossiers aangepast zullen worden. Communicatie daarover is voor de tweede helft van augustus. Voor een

zeer beperkt aantal dossiers wordt er bijkomend overleg met de betrokken sectoren voorzien.

Fundamentele inhoudelijke bedenkingen

De SERV geeft een overzicht van de belangrijkste en meest voorkomende opmerkingen van een aantal sectoren. Onderstaande bemerkingen gaan niet allemaal voor alle sectoren op maar er is wel veel overlap in de bemerkingen.

- De specifieke vorming, 'doelen die leiden tot één of meer erkende beroepskwalificaties' is heel beperkt uitgeschreven. De onderliggende competenties (waaronder vaardigheden) zijn geschrapt. Dit zou ondervangen kunnen worden door de leerplannen, maar het zijn de curriculumdossiers die de basis vormen voor de onderwijsinspectie. De curriculumdossiers bieden door de schrappingen weinig houvast om de inhoudelijke kwaliteit van het beroepsgerichte gedeelte van een opleiding te beoordelen. Het werkt niveauverschillen tussen scholen in de hand. Het staat in groot contrast met de specifieke eindtermen (gericht op doorstroom) die wel uitgebreid beschreven zijn en volledig opgenomen worden in het curriculumdossier. Dit is zo voorzien in de regelgeving maar deze logica kan doorgetrokken worden naar de competenties uit de beroepskwalificaties.
- Als motivatie voor aanpassingen van sommige competenties werd aangehaald dat deze opgenomen werden in de algemene eindtermen. In de curriculumdossiers worden de contexten van de beroepskwalificaties echter niet opgenomen. De contexten geven invulling aan de competenties uit de beroepskwalificaties en welke verwachtingen er onder meer zijn op vlak van autonomie en verantwoordelijkheid. Het ontbreken ervan zorgt ervoor dat de inhoud van een beroep naar ieders (koepel/net) eigen inschatting ingevuld kan worden. Specifieke vak-kennis en context eigen aan en nodig voor het uitoefenen van bepaalde beroepen dreigen te ontbreken.
- Sectoren erkennen dat sommige gedetailleerd ingevulde competenties niet op dezelfde manier kunnen overgenomen worden of dat omzettingen nodig zijn voor de schoolcontext. Maar de verregaande generalisaties in de curriculumdossiers leiden tot vervagingen van het niveau van de beroepskwalificaties zoals ingeschaald in de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Door het verregaand clusteren van verschillende competenties en het weglaten van beschrijvende werkwoorden en kenniselementen concorderen de doelen in het curriculumdossier niet meer met de inhoud en het niveau van (de competenties in) de beroepskwalificaties en kunnen de VKS-niveaus fout worden ingeschat.
- Kenniselementen uit de beroepskwalificaties worden herverdeeld, generalistisch vertaald en opgenomen onder de categorie 'aanvullende onderliggende kennis'. Het gaat echter om essentiële kenniselementen en beschrijvende handelingen. Ook competenties die in de beroepskwalificaties duidelijk actief omschreven worden, worden opgenomen in de categorie 'aanvullende kennis'. Daardoor dreigt onder meer de praktijkervaring van leerlingen over te hellen naar een louter theoretische aanpak.

Risico's voor de aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt in de toekomst

De beroepskwalificaties zijn een instrument om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te bevorderen. De SERV legt daarom enkele kwesties voor wat betreft die aansluiting.

- Dat de beroepskwalificaties een kompas zijn, bewijzen de vele vragen van lesgevers, technisch adviseurs en directies aan sectoren naar meer detaillering en verdere explicitering van kennis-elementen alsook concretisering via specifieke materialen, handboeken en een train-the-trainer aanbod. Een generalistische omschrijving van competenties (zie hierboven) is niet wat het onderwijsveld verwacht, integendeel.
- Bij de curriculumdossiers die nu worden opgemaakt zijn er door onderwijs- en werkpartners onderhandelde standaardtrajecten als referentiekader, naast de beroepskwalificaties. Bij de ontwikkeling van toekomstige (duale) opleidingen zullen er geen standaardtrajecten meer ter beschikking zijn. De garantie dat de beroepskwalificaties gevolgd worden, verkleint dan nog. Met het verdwijnen van de standaardtrajecten, verdwijnt ook de basis voor de erkenning van werkplekken dual leren in die sectoren die daarvoor activiteitenlijsten gebruiken, gebaseerd op standaardtrajecten. Deze lijsten faciliteren het gesprek met de werkgevers omtrent de vaardigheden en de kennis die op de werkplek aangeleerd dienen te worden, vertrekkende van een concrete activiteit. De vrees is reëel dat de gemeenschappelijke taal tussen onderwijs en werk zal verdwijnen.
- Door de heel generalistische vertaling van de duidelijk omschreven competenties uit het beroepskwalificatiedossier is er veel ruimte om de aangeleerde kennis, en onderliggende vaardigheden, zeer ruim en zeer verschillend te interpreteren vanuit elke individuele school. Te meer omdat er na de curriculumdossiers nog leerplannen volgen en handboeken. Dit betekent dat het uitreiken van een beroepskwalificatie door verschillende onderwijsinstellingen niet dezelfde inhoud dreigt te hebben bij instroom op de arbeidsmarkt terwijl de beroepskwalificaties in andere leeromgevingen wel gebruikt worden om een eenvormigheid in verworven competenties te garanderen bij instroom (EVC, beroepskwalificerende trajecten, opleidingsprofielen, ...).

De SERV vraagt niet minder maar meer wisselwerking tussen onderwijs en werk

Wat het gelopen proces betreft, doet de SERV onderstaande vaststellingen.

- De onderwijsverstrekkers hebben voor het gesprek met de sectoren een gestructureerde aanpak uitgewerkt die als vrij positief werd ervaren. Het aanvoelen bij de gesprekken was wel dat de sectoren over weinig hefboomen beschikken om zaken effectief aan te laten passen of te veranderen, zeker niet voor wat betreft de opbouw van de curriculumdossiers.
- 1,5u toelichting voor een volledig studiegebied (meerdere sectoren met meerdere beroepskwalificaties) en ca één week voor een grondige analyse door en een schriftelijke reactie van sectoren is veelal te kort om te kunnen spreken van een ernstige inspraakprocedure.
- Het is (nog) niet duidelijk hoe de reacties en adviezen van de sectoren opgevolgd zullen worden en de timing is erg krap om nog bij te sturen als de aanpassingen op vraag van sectoren onvoldoende blijken te zijn.

- Voor heel wat (kleinere) sectoren is de impact op leeruitkomsten van een onderwijskundige en pedagogische vertaling van de beroepskwalificaties moeilijk in te schatten.
- De standaardtrajecten zijn in een geest van samenwerking en wisselwerking tot stand gekomen. Met de curriculumdossiers en de huidige invulling ervan lijken de onderwijspartners er voor te kiezen die samenwerking en wisselwerking op een laag pitje te zetten. Wat sectoren vragen in deze is een goed evenwicht tussen de autonomie van scholen en leraren en de inhoudelijke klemtonen die volgens hen absoluut noodzakelijk zijn.

Wat de inhoud betreft meent de SERV dat gezien de aanzienlijke fundamentele bedenkingen:

- de betekenis van de Vlaamse Kwalificatiestructuur en van de beroepskwalificaties ferm onder druk komt te staan;
- er een stap terug wordt gezet wat betreft de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

De SERV vraagt dan ook

- dat de inspanningen van sectoren om bij te dragen aan de realisatie van sterke curricula in het technisch- en beroepsgericht onderwijs erkend en gehonoreerd worden. De voorbije jaren werd er vanuit meerdere sectoren veel geïnvesteerd in
  - de gezamenlijke opmaak van standaardtrajecten,
  - het ondersteunen van leerkrachten via ESF-projecten en de addenda bij het sectorconvenant,
  - het ondersteunen van trajectbegeleiders bij het bezoeken van de leerwerkplekken,
  - het samen uitzetten van de matrix secundair onderwijs, ...
 De sectoren willen volwaardige partners zijn en blijven bij de uitstippeling van curricula en onderwijstrajecten die jongeren kansen bieden tot duurzame maatschappelijke en professionele integratie;
- dat de resterende tijd (de curriculumdossiers moeten op 1 september dit jaar ingediend worden) benut wordt om alle input, ook de structurele bemerkingen, van sectoren te bespreken en te verwerken in een onderlinge dialoog;
- op iets langere termijn een reflectie over de curriculumdossiers en de samenwerking en wisselwerking tussen onderwijs- en werkpartners.

De SERV kijkt uit naar uw reactie en opvolging, mijnheer de minister.

Hoogachtend,

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Hans Maertens
voorzitter

Kopie: minister van Werk, dhr. Jo Brouns